

Warszawa, 28-11-2022 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

V.600.2.2022.ŁK

Pan Paweł Szefernaker
Sekretarz Stanu
w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji
via ePUAP

Wielce Szanowny Panie Ministrze,

zapoznałem się ze stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji przedstawionym na skierowane przeze mnie w kwietniu br. wystąpienie dotyczące sprawy utworzenia gmin Szczawa i Grabówka. Z uwagi na jego treść, która ogranicza się do ponownego przedstawienia – znanej mi¹ – opinii odnośnie do ewentualnego „odżycia” rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 lipca 2015 r. w sprawie utworzenia gminy Szczawa i gminy Grabówka (Dz.U. poz. 1085) na skutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 1 czerwca 2017 r., sygn. U 3/17, zmuszony jestem ponownie zwrócić się w przedmiotowej sprawie.

Przypomnę, że z prezentowanym wyżej poglądem, ze względu na fakt, że kwestia „odżycia” norm na skutek derogacji trybunalskiej budzi spory doktrynalne, nie polemizuję. Gotów jestem zaakceptować stanowisko, że nie ma aktualnie podstaw do podjęcia faktycznych działań zmierzających do realizacji przywołanego wyżej rozporządzenia z dnia 28 lipca 2015 r. Nie zamyka to jednak w mojej opinii kwestii

¹ Por. s. 3 pisma z 14 kwietnia 2022 r.

wykonania wyroku Trybunału z 1 czerwca 2017 r., co wynika w pierwszym rzędzie z samego faktu, że został on wydany.

Zwracam uwagę Pana Ministra, że zbędność orzekania, oznaczająca każdą sytuację, w której postępowanie przed Trybunałem Konstytucyjnym nie służy podstawowemu celowi procedury hierarchicznej kontroli norm, czyli przywróceniu stanu konstytucyjności (co może wynikać z faktu, iż: 1) cel postępowania został już wcześniej osiągnięty; 2) ze względu na określone działania prawodawcy w danych okolicznościach nie jest możliwy do zrealizowania)² obligowałyby Trybunał Konstytucyjny do umorzenia postępowania w sprawie U 3/17 (art. 59 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, Dz.U. poz. 2072 ze zm.). Skoro jednak w sprawie tej doszło do wydania wyroku (pozytywnego), to Trybunał przesądził, że derogowanie kontrolowanych norm jest niezbędne dla przywrócenia ładu konstytucyjnego.

W tym kontekście, ponownie podkreślam, że nie do zaakceptowania jest dla mnie sytuacja, w której przedstawiciele Rady Ministrów, ograniczając się do stwierdzenia, że derogowane przez Trybunał rozporządzenie zostało „skonsumowane” przed dniem orzekania przyjmują *de facto*, że przywoływany wyrok nie wywołał żadnych skutków prawnych. Stanowisko takie budzi tym większy sprzeciw, zważywszy na charakter i wagę stwierdzonego przez Trybunał uchybienia. Po raz wtóry pozwolę sobie zacytować fragment uzasadnienia wyroku z 1 czerwca 2017 r., w którym wskazano, że „możliwość wyrażenia opinii w sprawach lokalnych czy regionalnych o kształcie granic danej jednostki samorządowej przez jej mieszkańców jest jednym z podstawowych elementów zasady demokratycznego państwa prawnego. Mimo że ostateczną decyzję w sprawie kształtu tych jednostek podejmuje Rada Ministrów, która zgodnie z art. 146 ust. 1 Konstytucji prowadzi politykę wewnętrzną i zagraniczną Rzeczypospolitej Polskiej, mieszkańcy jednostek samorządu terytorialnego muszą mieć możliwość zajęcia stanowiska w sprawach ich dotyczących. Pominięcie prawa do wyrażenia takiej opinii narusza podstawy demokracji.”.

W świetle powyższego, w mojej opinii, skoro Rada Ministrów stoi na stanowisku, że w związku z wyrokiem Trybunału nie doszło „odżycia” rozporządzenia w sprawie utworzenia gmin Szczawa i Grabówka, wykonanie tego orzeczenia, do którego z mocy

² Por. J. Królikowski, Ujemna przesłanka zbędności orzekania w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym, St.Prawn. 2008, nr 4, s. 59-88.

art. 190 ust. 1 Konstytucji RP Rada Ministrów jest zobowiązana, powinno polegać na podjęciu *ex officio* ponownej procedury w przedmiocie utworzenia wspomnianych gmin, w toku której wyeliminowane zostałyby wskazane przez Trybunał uchybienie. Mając to na względzie, w oparciu o art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2020 r. poz. 627 ze zm.), proszę Pana Ministra o podjęcie stosownej inicjatywy w tym przedmiocie.

Z wyrazami szacunku,

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/